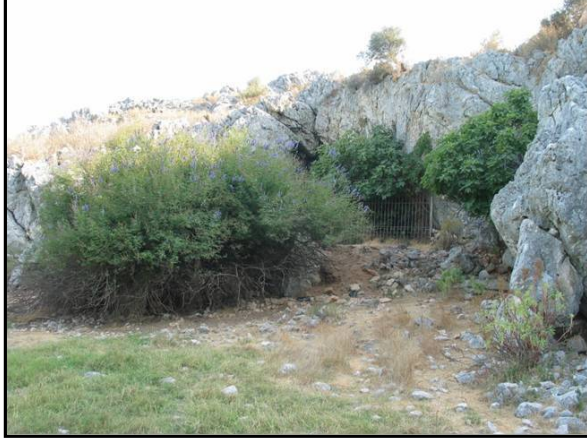

PHA 204 EPİ-PALEOLİTİK DÖNEMDE ANADOLU-YAKINDOĞU ARKEOLOJİSİ

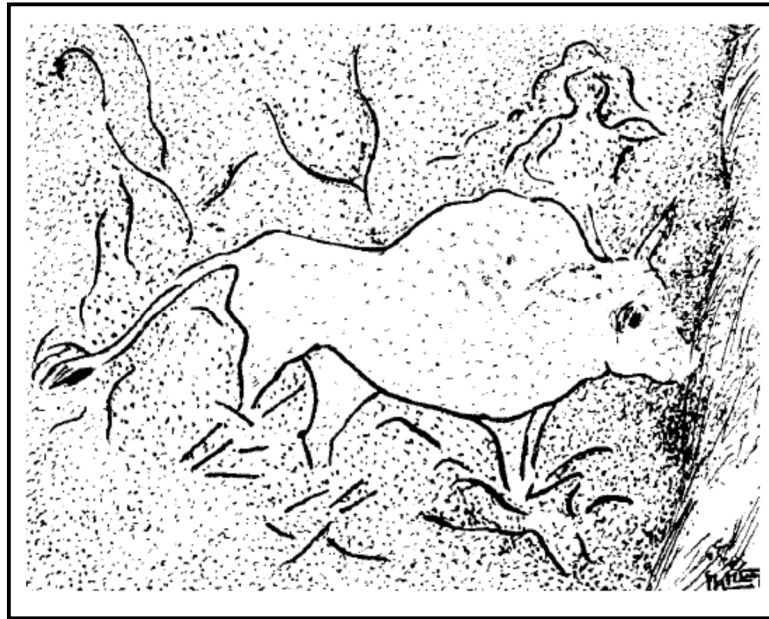
KONU 9: ANADOLU EPİ-PALEOLİTİK YERLEŞİMLERİ

Resim 1: Öküzini Mağarası, Genel Görünüm (Anabilim Dalı Arşivi)

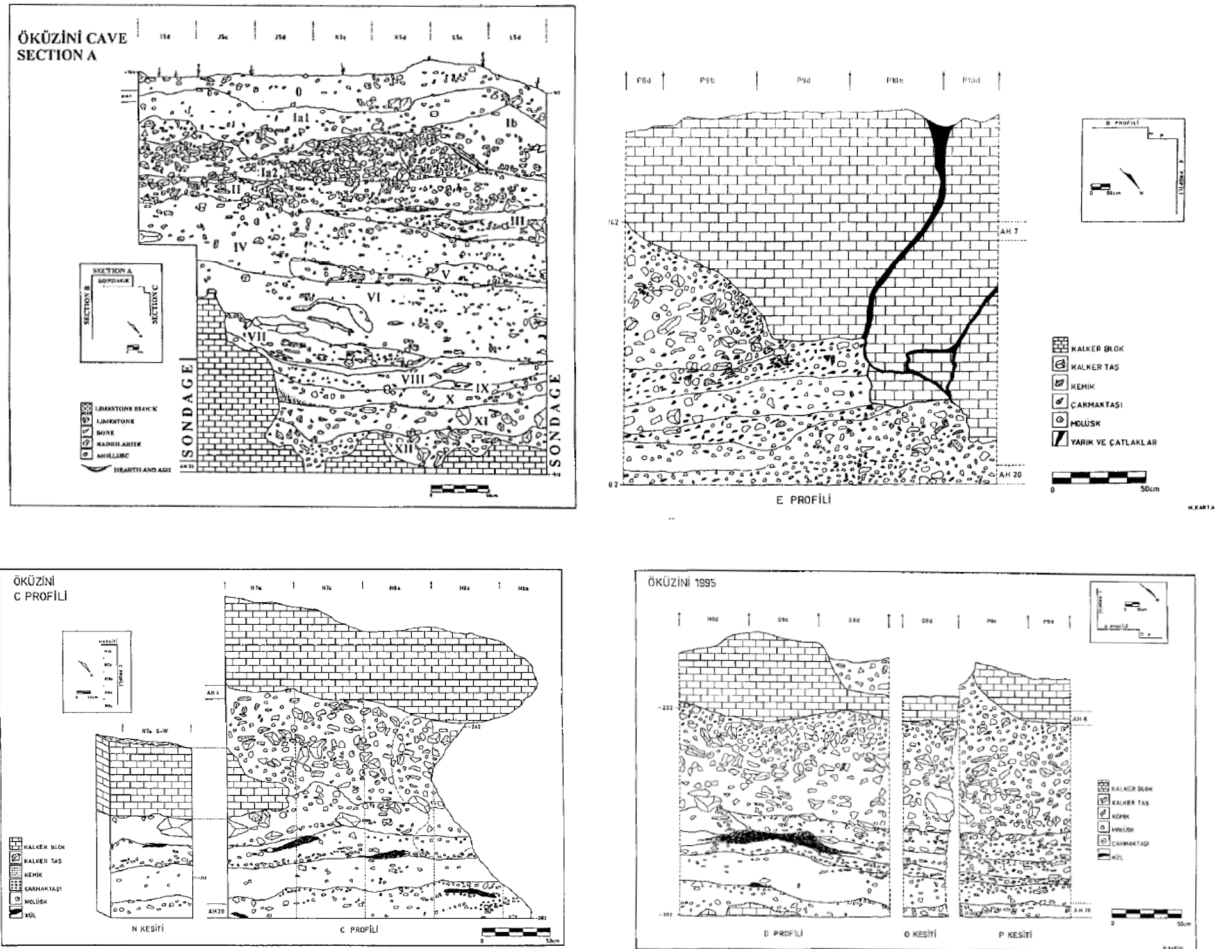
Öküzini Mağarası, Antalya İli Döşemealtı'nda Yağca Köyü sınırları içinde yer alır. Antalya'nın yaklaşık 30 km kuzeybatısında, Karain Mağarası'na çok yakın bir konumdadır. Mağara ilk kez Prof. Dr. İsmail Kılıç Kökten tarafından 1950'lerde keşfedilmiş ve kazılmıştır. Mağara adını, duvarında bulunan ve yine Kökten tarafından tespit edilmiş olan bir öküz

gravüründen almıştır. Bu gravüre ait olan elimizdeki tek kanıt, Kökten'in çıkartmış olduğu bir mülajdan ibarettir. Bugün gravür, ya doğal nedenlerle duvarın kavlayıp dökülmesinden dolayı kaybolmuş ya da mağaradaki su akıntıları nedeniyle kalsitle kaplanmıştır. Mağara, hemen önündeki traverten ovasından 5 metre yüksekte olup, Katran Dağı'nın kalkerli yamaçları içine açılmıştır. Karstik bir mağara olup 2 boşluktan oluşur. Kazıların gerçekleştirildiği ana salon girişteki ışıklı boşluktur. Dar bir koridorla, içerideki küçük ve ışık görmeyen 2. boşluğa ulaşılır.

Çizim 1: Mağara Duvarı Üzerindeki Öküz Gravürü (Anabilim Dalı Arşivi)

Kökten'den uzun bir süre sonra Öküzini Mağarası kazılarına 1989 yılında Ankara Üniversitesi, Tübingen Enstitüsü (Almanya) ve Liège Üniversitesi (Belçika) ekiplerinin ortak çalışması olarak yeniden başlanmıştır. Tübingen Üniversitesi'nin sadece bir sezon (1989) katıldığı kazılar, 1990 yılından kazılarının tamamlandığı 1999 yılına değin Ankara Üniversitesi ve Liège Üniversitesi işbirliği ile Antalya Müzesi Müdürlüğü adına Prof. Dr. Işın Yalçinkaya'nın bilimsel başkanlığında yapılmıştır. Kazı ekibinde; Amerika Birleşik Devletleri, İsrail, Fransa, Polonya gibi ülkelerin çeşitli üniversitelerinden gelen bilim adamları da yer almışlardır. Kazılar açısından Öküzini Mağarası'nda plankare sistemi, 1'er metrekare boyutlarında olup bunların 4'e bölündüğü 4 küçük karecikten ibarettir.

Çizim 2: Öküzini Mağarası, Kesit Çizimleri (Anabilim Dalı Arşivi)

İnterdisipliner ve modern tekniklerle yapılan bu yeni kazılar, yaklaşık 60'ın üzerinde yapılmış olan C 14 tarihlemesiyle, belirli bir dönem açısından dünyada en çok yaşlandırma yapılmış olan buluntu yerlerinden birisi olma özelliğine de sahiptir. Dolayısıyla, stratigrafi ve

Resim 2: Mezarlar (Anabilim Dalı Arşivi)

arkeoloji çalışmaları birçok radyokarbon tarihiyle de desteklenmiştir.

Stratigrafik açıdan mağara içindeki birikim oldukça hızlı gelişmiştir. Yaklaşık 3.5 metre olan A kesiti, kabaca 11/10.000 yılda depolanmış görünmektedir. Buna göre mağaranın tabanındaki sedimanlar günümüzden 17.000 yıl öncesine tarihlenir. Birikimin sonlanması en üst seviyelerde G.Ö. 9.000'den 6.000'lere kadar uzanan bir seri içinde mezarlık alanı ile sona ermiştir. Stratigrafik çalışmaları sonucunda Romen rakamlarıyla belirtilen 12 farklı jeolojik seviye tespit edilmiştir. Tabanda yer alan XII. jeolojik seviye içindeki iri kalker kaya blokları tavandan düşmüş masiflerdir. Depolanma bu kayaların üzerinde başlamıştır. B kesitinin bulunduğu kısımda ise iki büyük kalker kaya bloğu arasında ocak ve kül katmanları tespit edilmiştir. Kısacası bu alan, binlerce yıl boyunca ocak alanı olarak kullanılmıştır.

Resim 3: Öküzini Mağarası Kazı Alanı (Anabilim Dalı Arşivi)

Yararlanılan Kaynaklar:

- ✓ Kartal, G.; Kartal, M. (2012), “Öküzini Mağarası Kazısı (1989-1999)”, DTCF Arkeoloji Bölümü Tarihçesi ve Kazıları (1936-2011), *Anadolu/ Anatolia*, Ek Dizi III.2, Anı, Armağan Serisi: 43-52.